

privește „discontinuitățile” din activitatea mea, faptul este natural, cînd ai o operă foarte variată, despre care mai mulți critici au declarat că nu știu în ce compartiment s-o așeze. Dar, cînd vorbești despre „presiunile comerciale”, dați-mi voie să vă întreb ce fel de indemnuri de acest gen puteam avea, cînd am scris șapte evocări istorice, care nu pot fi jucate decît de vreun teatru național (în special, de cel al Capitalei) și cînd, cu asemenea piese, din greu muncite, de obicei, nu poți face un turneu ?

— Cum ați ajuns la evocările istorice pe care le-ați săvîrșit într-o serie de piese de teatru cum sînt, să cităm într-o ordine întîmplătoare, Eminescu (1964), Cuza Vodă (1959), Ciprian Porumbescu (1952), Un păcat de povestăriu (1963), Căruța cu paie (1949) și, mi se pare, Procesul domnului Caragiale (1962) : ca o necesitate de moment a culturii românești sau ca imperative estetice permanente și ale permanentelor ?

— În primul rînd, nu se scriu și nu se pot scrie asemenea evocări pentru a acoperi o necesitate de moment a culturii. Asta ar însemna să scrii de comandă niște spectacole ad-hoc, în genul unor producții școlare, sporadice. Or, toate evocările mele istorice — chiar dacă două dintre ele mi-au fost cerute — au fost scrise pe baza unor documentări serioase ; prezentate teatrelor, ele au fost reprezentate ca lucrări de repertoriu. Asta a determinat, cu siguranță, și interesul

cu care au fost audiate de un tineret dornic să cunoască viața oamenilor mari ai țării.

— Teatrul scris și teatrul jucat sînt mai vechi decît poezia și proza... Concurat, azi, de televiziune și de cinematografie, teatrul continuă să cunoască noi forme de expresie, renaște mereu, în ciuda unor previziuni funeste ale unor filozofi ai culturii. Ce crede și cît crede dramaturgul Mircea Ștefănescu ?

— N-am crezut niciodată că teatrul trage să moară, că ar putea să fie învins de cinematograf, de radio sau de televiziune. El cunoaște, ca orice manifestare publică, scurte crize, dar renaște totdeauna, biruitor. Acum, de pildă, în toată lumea civilizată, el reîncepe să se adape la izvorul clasicismului, gata să cucerească o nouă tinerețe.

— S-a remarcat, de mai multe ori, că nu există, deocamdată, un „lot” de tineri debutanți în dramaturgie, în care să întrezărim forțele teatrale de mîine. Piuă cînd această generație așteptată se va delimita, ce îi puteți transmite ?

— Generația își va lua singură zborul, fără sfaturile mele și, cînd va descoperi exemple bune în trecut, le va adopta. De altfel, cele cîteva zboruri de încercare, la care am asistat și eu, promit mult. Dar, să ne înțelegem, eu vorbesc despre cea mai tinăra generație...

Note

Atestări milenare

Intr-o remarcabilă carte — prea puțin comentată — datorată învățatului istoric al muzicii românești, Viorel Cosma, „Două milenii de muzică pe pămîntul României”, se structurează o viziune cu adevărat științifică asupra începuturilor culturii noastre muzicale și, implicit, asupra vechilor forme de spectacol. Meritul cărții, ce se adresează în primul rînd

tineretului, este de a pune un accent puternic pe atestările arheologice, ce vin, azi, mai mult ca oricînd, în sprijinul ideii de vechime multi-milenară a formelor dramatico-muzicale. Așadar, „La izvoarele muzicii românești” (cum sună primul capitol), aflăm tulburătoare manifestări. Din perioada neoliticului tîrziu, la Cucuteni s-a găsit o reprezentare simbolică, pe ceramică, numită „Hora de la Frumusea” (poate, cea mai veche formă de spectacol atestată). „Cavalerul trac”, straniul personaj al sculpturii preistorice, poartă, adesea, pe grumazul calului, o kithară. În ceramica descoperită la Histria, Tomis și Callatis, în alaiul cultului divinizat, a fost atestat din

secolul VII î.e.n.) se disting dansatori, actori, muzicanți. Tot mărturia ceramicii înfățișează cultul zeităților agrare — la populația dacică —, însoțit de muzică și dans. Bânci de piatră pentru teatru, zeci de figurine de actori, de măști, taloane de intrare la spectacole (monede), documentul tomitan aparținînd izvoarelor epigrafice dintre secolele III î.e.n. și VI e.n., care amintește „cortegeul actorilor dramatici” — sînt, alături de cele pomenite mai sus, cîteva probe, din puzderia de probe citate, invocate și comentate de Viorel Cosma, pentru a justifica, cu deplină temei științific, titlul cărții sale.